

Stockholm den 20 juni 2018

Till

Utbildningsdepartementet
Skolenheten
103 30 Stockholm

Diarienummer: U2018/02429/S

Attentions remissvar över promemorian ”Om behörighet att undervisa i specialskolan”

Riksförbundet Attention är en intresseorganisation för personer med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar (NPF) och deras familjer. Vi företräder personer med egna funktionsnedsättningar, anhöriga och personal som möter våra grupper inom t.ex. skola, vård, socialtjänst, arbetsförmedling och försäkringskassa. Bland våra medlemmar finns personer med ADHD, ASD/Aspergers syndrom, Tourettes syndrom, språkstörning samt personer med nedsatt förmåga att läsa, skriva och räkna. I dag har Attention drygt 16 000 medlemmar i närmare 60 lokalföreningar i landet.

Riksförbundet Attention har tagit del av remissen ”Om behörighet att undervisa i specialskolan” och lämnar nedanstående synpunkter

Fler ska bli behöriga att undervisa i specialskolan

Förslag: Om eleverna vid en specialskola har mer än en funktionsnedsättning ska det för behörighet räcka att lärarens speciallärarexamen är specialiserad mot en av funktionsnedsättningarna. I övrigt ska de krav som gäller för behörighet i motsvarande årskurser och ämnen i grundskolan gälla.

När det gäller elever i specialskolan som är hörselskadade, döva eller har en grav språkstörning, utan ytterligare funktionsnedsättning, ska det för behörighet inte ställas något krav på speciallärarexamen. En lärare ska vara behörig att undervisa dessa elever i specialskolan i motsvarande årskurser och ämnen som lärarens utbildning ger behörighet att undervisa i i grundskolan.

Attention tillstyrker förslaget, då vi anser att det är en skälig lösning på ett stort problem och i linje med vad som kan anses relevant i sammanhanget och som det står: ”För att skapa en långsiktig stabilitet i specialskolornas verksamhet bör behörighetsförordningen ändras så att även lärare och speciallärare som är behöriga att undervisa i grundskolan blir behöriga att undervisa i specialskolan. Det är den samlade kompetensen som lärare, elevhälsa och speciallärare med olika specialiseringar utgör som bäst kan möta de behov som elever med hörselnedsättning, dövhet eller grav språkstörning har. Därför bör det för behörighet inte ställas något krav på speciallärarexamen för att undervisa dessa elever. En lärare bör vara behörig att undervisa dem i motsvarande årskurser och ämnen som lärarens utbildning ger behörighet att undervisa i grundskolan”. Det är emellertid viktigt att elevernas behov av särskild lärarkompetens tillgodoses vilket innebär att goda möjligheter till kompetensutveckling måste finnas, såsom också framhålls i promemorian (s. 18). Förslaget får inte innebära någon försämring av undervisningskvaliteten och skolsituationen för eleverna. Det är därför viktigt att behovet av kompetensutvecklingsinsatser kartläggs, genomförs och utvärderas löpande samt att adekvat kompetens utifrån elevernas behov finns inom elevhälsan.

Vanligt med språkstörning och ytterligare neuropsykiatriska svårigheter

På sidan 14 i promemorian kan man läsa om vilket stöd som elever med grav språkstörning har. Här ser vi behov av att tillägga att vi ofta i samband med grav språkstörning ser betydande inslag av andra diagnoser eller att andra diagnoser såsom ADHD eller autismspektrumtillstånd adderas.¹ Till exempel är det vanligt med svårigheter inom det exekutiva området, uppmärksamhets- och aktivitetsreglering. Det innebär att det finns ett angeläget behov av kunskap om neuropsykiatriska svårigheter och hur skolan kan göras tillgänglig utifrån dessa svårigheter (inklusive bemötande och anpassningar).

Idag möter många elever med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar svårigheter i skolan. I Attentions senaste skolenkät² som genomfördes i maj-juni 2017 uppgav inte ens två av tio (18 %) vårdnadshavare att deras barn fick det stöd som de behöver för att klara målen för undervisningen. Bara 16 procent ansåg att barnens lärare har tillräckliga kunskaper för att kunna anpassa undervisningen efter barnets behov. Även statliga myndigheter som Skolverket och Skolinspektionen påpekar brister för elever med NPF. Skolverket lyfter exempelvis i rapporten Tillgängliga lärmiljöer? att kompetensen hos specialpedagoger, speciallärare och skolpersonal generellt behöver stärkas kring NPF. I Karolinska Institutets Center of Neurodevelopmental Disorders (KIND) färskaste rapport ansåg sig dessutom bara 1 av 20 lärare förberedd på arbetet med elever med NPF efter att ha gått sin grund- eller lärarutbildning. Fram till nu i höst har det inte heller funnits tillräcklig kunskap om NPF i speciallärar- och specialpedagogprogrammen och bristen på spetskompetens inom NPF-området är stor. Och någon särskild inriktning mot neuropsykiatriska funktionsnedsättningar inom speciallärarutbildningen finns inte. Det här innebär att kompetensen inom det neuropsykiatriska området kan behöva ses över inom specialskolan för att säkra att elever med grav språkstörning också får adekvat stöd utifrån svårigheter inom exempelvis det

¹ En språkstörning kommer sällan ensam, <https://www.specialnest.se/forskning/en-sprakstornig-kommer-sallan-ensam>, <https://gillbergcentre.gu.se/forskningsomraden/forskarhornan/2013/-sprakstorningar-och-neuropsykiatriska-funktionsnedsattningar-november-2013>

² ”Det finns så mycket kunskap om NPF, kan inte begripa varför den inte når ut till skolorna.” – en undersökning om hur barn med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar har det i skolan och hur det påverkar familjen. Rapport från Riksförbundet Attention, 2017. <http://attention.se/2017/07/varfor-nar-inte-npf-kunskapen-ut-skolorna-enkatrapport-fran-attention/>

exekutiva området, uppmärksamhets- och aktivitetsreglering.

Ann-Kristin Sandberg
Förbundsordförande

Riksförbundet Attention – för barn, ungdomar och vuxna med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar

Riksförbundet Attention är en intresseorganisation för personer med neuropsykiatriska funktionshinder (NPF) och deras familjer. Vi företräder personer med egna funktionsnedsättningar, anhöriga och personal som möter våra grupper inom t.ex. skola, vård, socialtjänst, arbetsförmedling och försäkringskassa. Bland våra medlemmar finns personer med ADHD, Aspergers syndrom/ASD, Tourettes syndrom, språkstörning samt personer med nedsatt förmåga att läsa, skriva och räkna.